

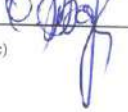
Робоча програма «Методика викладання у вищій школі» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія.

Розробник: Кірдан О. Л., д.пед.н., професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту.

Протокол № 1 від «09» серпня 2022 року.

В.о завідувача кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

(підпис)

(Оксана БЯЛИК)

(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії історичного факультету

Протокол № 1 від «09» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії історичного факультету

(підпис)

(Наталія ТАЦІЄНКО)

(прізвище та ініціали)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	-
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90	-
Курс	1	-
Семестр	1	-
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	-
Обсяг кредитів	3	-
Обсяг годин, у тому числі:	90	-
Аудиторні:	30	-
Лекційні	14	-
Практичні	16	-
Лабораторні	-	-
Самостійна робота	52	-
Індивідуальні завдання	8	-
Форма семестрового контролю	залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» є розвиток здатності до викладацької діяльності.

Завдання: оволодіння майбутніми докторами філософії з історії та археології методикою викладання у закладах вищої освіти, що передбачає набуття здатності планувати, організовувати та здійснювати освітній процес та науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти; застосовувати у професійній діяльності інноваційні педагогічні методи, методики та технології у закладах вищої освіти.

Результати навчання за дисципліною

Компетентності:

ЗК 01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері історії та археології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК 02. Знання і розуміння предметної області історії та археології.

ЗК 03. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 05. Здатність до генерування нових складних ідей, аналізу та синтезу цілісних знань, володіння сучасною методологією.

ЗК 06. Здатність до організації та проведення оригінальних наукових досліджень.

ЗК 08. Здатність до науково-педагогічної діяльності в галузі історії та археології.

СК 01. Здатність обирати найбільш релевантні методи, методики та підходи для здійснення досліджень в галузі історії та/або археології.

СК 02. Здатність розробляти та реалізовувати власні науково-дослідні проекти, які дозволяють розв'язувати значущі наукові, соціальні, культурні, етичні проблеми і дають можливість переосмислювати існуюче або створювати нове знання.

СК 04. Здатність ефективно застосовувати сучасні інформаційні технології в науковій та науково-педагогічній роботі.

СК 05. Здатність визначати рівень об'єктивності фактологічної основи в різних видах джерел і академічних текстів, встановлювати та оцінювати достовірність та репрезентативність інформації.

СК 06. Здатність до безперервного розвитку та самовдосконалення, відповідальність за навчання інших.

СК 08. Здатність глибоко аналізувати та порівнювати різноманітні теорії, концепції, гіпотези в межах предметної сфери наукового дослідження, глибоко розуміти специфіку сучасного понятійного апарату, пропонувати адекватні висновки та пропозиції.

СК 09. Здатність до ефективного управління дослідницьким процесом, зокрема визначення основних цілей в історії та археології, оптимального поєднання пріоритетних і поточних видів діяльності з історії та археології.

СК 10. Здатність застосовувати на практиці принципи комплексного дослідження в історії, археології та інших гуманітарних науках як провідного засобу для розв'язання комплексних наукових проблем в історичній сфері.

Програмні результати навчання:

ПРН 06. Застосовувати сучасні методології, методи та інструменти педагогічної та наукової діяльності за фахом.

ПРН 10. Застосовувати сучасні методи пошуку, збору та обробки інформації в науковій та науково-педагогічній діяльності.

4. Програма навчальної дисципліни Змістовий модуль 1.

Організаційні засади викладання у закладах вищої освіти

Тема 1. Методика викладання у вищій школі як навчальна дисципліна. Організація освітнього процесу у вищій освіті.

Методика викладання у вищій школі як педагогічна дисципліна в системі цілісного педагогічного процесу ЗВО. Предмет, зміст, завдання дисципліни, її значення для формування професійно-значущих компетентностей науково-педагогічного працівника.

Освітній процес у закладах вищої освіти: імператив якості. Організація освітнього процесу у ЗВО на засадах компетентнісного та студентоцентрованого підходів

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу у вищій освіті.

Освітнє законодавство у сфері вищої освіти. Стандарти вищої освіти. Зміст та структура стандарту вищої освіти. Локальні нормативні документи закладу вищої освіти. Академічна доброчесність у вищій освіті.

Тема 3. Методика розроблення освітніх програм.

Нормативно-правові основи забезпечення розроблення стандартів вищої освіти. Особливості створення та модернізації (оновлення) освітніх програм відповідно до сучасних викликів. Формулювання компетентностей та програмних результатів навчання.

Тема 4. Планування викладання освітніх компонентів.

Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти. Зміст та структура навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти.

Методичне забезпечення при плануванні навчальних занять у вищій школі. Сучасні підходи до планування навчальних дисциплін. Планування у викладацькій діяльності: ситуаційний аналіз, формулювання мети і завдань навчання. Таксономія цілей навчання. Модель засвоєння бази знань навчальної дисципліни. Силабус навчальної дисципліни. Профіль навчальної дисципліни.

Робоча програма навчальної дисципліни як нормативний документ. Структура і зміст робочої програми. Типові помилки при укладанні робочих програм навчальних дисциплін.

Вимоги до навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів освітньо-

професійних і освітньо-наукових програм підготовки здобувачів вищої освіти.

Змістовий модуль 2.

Методичні основи викладання у закладах вищої освіти

Тема 5. Методологічні та методичні основи викладання у закладах вищої освіти.

Основні поняття й категорії дидактики вищої школи. Закономірності та принципи процесу навчання у ЗВО. Моделі освіти. Зміст освіти у вищій школі. Методи та форми організації навчального процесу у вищій школі. Сучасні технології навчання у ЗВО.

Тема 6. Студентоцентроване навчання та викладання: шляхи забезпечення.

Сутність студентоцентрованого навчання та викладання. Методи студентоцентрованого навчання та викладання. Методи побудови роботи в групі.

Особливості консультування студентів з предмета навчальної дисципліни відповідно до їх індивідуальних освітніх потреб.

Індивідуальний супровід студентів (наставництво, менторство) під час навчання.

Аналіз кращих практик викладання: вітчизняний та зарубіжний досвід.

Освітнє лідерство як нова управлінська парадигма. Сутність викладання на засадах лідерства.

Тема 7. Методика підготовки та проведення лекцій у вищій школі.

Сутність лекції як форми організації освітнього процесу. Методика підготовки та проведення лекцій у закладах вищої та фахової передвищої освіти.

Навчально-методичне забезпечення проведення лекцій.

Тема 8. Методика підготовки та проведення семінарських та практичних занять у вищій школі.

Основні методичні вимоги до семінарських та практичних занять у вищій школі. Сутність семінарських, практичних занять як форм організації освітнього процесу. Методика підготовки та проведення семінарських та практичних занять у закладах вищої та фахової передвищої освіти.

Навчально-методичне забезпечення проведення семінарських та практичних занять.

Тема 9. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Критерії та інструменти оцінювання здобувачів вищої освіти. Цілі, інструменти та практики проведення поточного і підсумкового оцінювання.

Об'єктивне оцінювання результатів навчання студентів та інструменти його забезпечення: самооцінювання, колегіальне оцінювання, оцінювання зовнішніми стейкхолдерами тощо. Інноваційні інструменти оцінювання. Зворотній зв'язок щодо результатів оцінювання та рекомендації студентам щодо покращення результатів навчання.

Академічна доброчесність в оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього о	у тому числі					усього го	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Організаційні засади викладання у закладах вищої освіти												
Тема 1. Методика викладання у вищій школі як навчальна дисципліна. Організація освітнього процесу у вищій освіті.	6	2	2			2	-	-	-		-	-
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу у вищій освіті.	6	2	2			2	-	-	-		-	-
Тема 3. Методика розроблення освітніх програм.	8	2				6	-	-	-		-	-
Тема 4. Планування викладання освітніх компонентів.	8	2				6	-	-	-		-	-
Разом за змістовим модулем 1	28	8	4			16	-	-	-		-	-
Змістовий модуль 2. Методичні основи викладання у закладах вищої освіти												
Тема 5. Методологічні та методичні основи викладання у закладах вищої освіти.	8	1	2			4	-	-	-		-	-
Тема 6. Студентоцентроване навчання та викладання: шляхи забезпечення.	8	1	2			4	-	-	-		-	-
Тема 7. Методика підготовки та проведення лекцій у вищій школі.	14	2	4			8	-	-	-		-	-
Тема 8. Методика підготовки та проведення семінарських та практичних занять у вищій школі.	16	2	4			10	-	-	-		-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Разом за змістовим модулем 2	54	6	12			36	-	-	-		-	-
<i>Усього годин</i>	82	14	16			52	-	-	-		-	-
Модуль 2												
<i>ІНДЗ</i>	8	-	-	-	8	-	-	-	-		-	-
<i>Усього годин</i>	90	14	16		8	52	-	-	-		-	-

6. Теми практичних занять

№ п/п	Тема практичного заняття	Кількість годин відведених на практичне заняття	
		Денна	Заочна
1.	Методика викладання у вищій школі як навчальна дисципліна. Організація освітнього процесу у вищій освіті.	2	-
2.	Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу у вищій освіті.	2	-
3.	Методологічні та методичні основи викладання у закладах вищої освіти.	2	-
4.	Студентоцентроване навчання та викладання: шляхи забезпечення.	2	-
5.	Методика підготовки та проведення лекцій у вищій школі.	4	-
6.	Методика підготовки та проведення семінарських та практичних занять у вищій школі.	4	-

8. Самостійна робота

№ з/п	Завдання	Кількість годин	
		Денна	Заочна
<i>Підготовка до дискусії на теми:</i>			
1.	Лідерська роль викладача закладу вищої освіти.	1	-
2.	Організація освітнього процесу у закладі вищої освіти: проблеми та перспективи.	1	-
3.	Основні категорії дидактики (закони, закономірності, принципи, терміни та поняття, технології).	2	-
4.	Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять у вищій освіті.	2	-
5.	Особливості проведення аудиторних занять у закладі вищої освіти в умовах змішаного навчання.	2	-
6.	Реалізація освітніх програм в закладах вищої освіти: основні вимоги.	2	-
7.	Гейміфікація: використання ігрових підходів у навчальному процесі.	2	-
8.	Сторітеллінг: створення історії для навчання.	2	-

9.	Воркшоп: напрацювання нових навичок у груповій взаємодії.	2	-
10.	Фасилітація: колективне розв'язання проблеми у командній роботі.	2	-
11.	Командний квест: покрокове вирішення інтелектуальних, пошукових та творчих завдань.	2	-
12.	Скрайбінг: творча візуалізація навчального контенту.	2	-
13.	Види й організація дослідницької діяльності студентів на першому і другому рівні вищої освіти.	2	-
14.	Організація навчання у неформальній освіті.	2	-
Опрацювання нормативно-законодавчих документів:			
15.	Проаналізувати міжнародні, європейські та національні документи з розвитку вищої освіти.	2	-
16.	На основі аналізу концептуальних та стратегічних документів виокремити основні концепції та моделі розвитку вищої освіти.	2	-
17.	Опрацювати нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти зі спеціальності 032 Історія та археологія.	2	-
18.	Проаналізувати побудову змісту і процесу викладання і навчання у вищій освіті зі спеціальності 032 Історія та археологія на засадах компетентнісного та студентоцентрованого підходів.	2	-
19.	Проаналізувати локальні нормативні документи з організації освітнього процесу двох вітчизняних ЗВО.	2	-
Виконання практичних завдань:			
20.	Проаналізувати 2 заняття (лекція, практичне або семінарське – за вибором), відвіданих у закладі вищої освіти або фахової передвищої освіти.	2	-
21.	Розробити елементи робочої програми з навчальної дисципліни у межах спеціальності 032 Історія та археологія (за вибором) за вимогами ЄКТС.	2	-
22.	Розробити елементи освітньої програми у межах спеціальності 032 Історія та археологія.	2	-
23.	Проаналізувати нові принципи і методи викладання і навчання у вищій освіті та прогностично оцінити їх вплив на освітню практику.	2	-
24.	Проаналізувати проблеми викладання і навчання у сфері вищої освіти у розрізі спеціальності 032 Історія та археологія.	2	-
25.	Укласти каталог інноваційних методів навчання та викладання, які доцільно застосовувати в освітньому процесі підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія.	2	-
26.	Проаналізувати з 2-х обов'язкових навчальних дисциплін підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія зміст і цілі,	2	-

	результати навчання, вибір підходів та інструментів оцінювання.		
27.	Розробити план-конспект лекції за обраною темою, підготувати презентацію до цього заняття.	2	-
28.	Розробити план проведення практичного заняття за обраною темою, підготувати презентацію до цього заняття.	2	-
29.	Укласти каталог інноваційних методів навчання і викладання, командної роботи зі студентами, які доцільно застосовувати в освітньому процесі підготовки здобувачів вищої освіти.	2	-
30.	Укласти каталог інноваційних інструментів оцінювання, які доцільно застосовувати в освітньому процесі підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія.	2	-
<i>Укладання бібліографічного покажчика та термінологічного словника*</i>			
31.	Тезаурус інноваційні методи організації самостійної роботи і контролю якості знань здобувачів вищої освіти.	2	-

*Укладання термінологічного словника починають з того, що з різних джерел відбирають терміни. Джерела можуть бути такими: монографії та статті відомих вчених та фахівців-практиків; підручники для закладів вищої освіти, що містять чіткі визначення понять і стандартизовані терміни; галузеві енциклопедії; вторинні документи: а) реферати й анотації з реферативних журналів; б) опис методик навчання та педагогічних технологій.

Після відбору термінів складають словник термінологічного словника – реєстр одиниць (слів, словосполучень, скорочень, символів, сполучень слів і символів), які слід визначити та описати.

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні науково-дослідні завдання навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» сприяють поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь, навичок та набуття компетентностей застосовувати теоретичні знання, результати науково-дослідної роботи для вирішення відповідних практичних завдань.

Індивідуальні завдання аспірантів є однією із складових самостійної роботи та полягають у розумінні теорії і практики викладання у закладах вищої освіти, практичному застосуванні набутих знань та умінь, упровадження парадигми «навчання через дослідження».

Для виконання аспірантам пропонується обрати один обов'язковий складник із трьох варіантів, а саме: розробити авторську методику викладання у розрізі спеціальності 032 Історія та археологія; підготувати наукову статтю (реферат) з досліджуваної проблеми в аспекті теорії і практики викладання у закладах вищої освіти; розробити складник навчально-методичного забезпечення викладання навчальної дисципліни у розрізі спеціальності 032 Історія та археологія.

Індивідуальне науково-дослідне завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до завершення теоретичного навчання. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Обов'язковий захист завдання шляхом публічного захисту аспірантом виконаного

проєкту.

Варіант 1.

Підготовка та презентація авторської методики викладання у розрізі спеціальності 032 Історія та археологія

Презентація розглядається як публічне представлення авторської методики. Метою презентації може бути представлення результатів аналізу проблеми власного наукового дослідження аспіранта, висвітлення різноманітних дидактичних аспектів досліджуваної проблеми тощо. Презентація проводиться у навчальній аудиторії. Презентація здебільшого використовується для супроводу усного повідомлення щодо авторської методики. Презентації як спосіб представлення інформації зазвичай містять текст, ілюстрації до тексту для кращого його сприйняття, звукові та відеофрагменти. Текст презентації може озвучувати доповідач, використовуючи за ілюстративний матеріал малюнки, плакати, звукові- та відеофрагменти. Комп'ютерні презентації є різновидом мультимедійних проєктів (слайди для демонстрації тексту, графіки, відеофрагменти, анімація та звук).

Варіант 2

Підготовка наукової статті (реферату) з досліджуваної проблеми в аспекті теорії і практики викладання у закладах вищої освіти

Наукова стаття повинна охоплювати проблематику дисертаційного дослідження аспіранта і теоретико-практичні засади викладання у закладах вищої освіти й відповідати вимогам для подання до фахових видань категорії Б.

При підготовці наукової статті доцільно дотримуватися таких етапів: формулювання робочої назви статті; визначення межі теми та обсяги наукової інформації, яка буде представлена в ній; розроблення орієнтовного плану (змісту) статті, що складається зі: вступу, основної частини, висновків та перспектив дослідження; визначення методів дослідження, джерельної бази, підготовка основних змісту статті; оформлення списку використаних джерел за чинними стандартами.

Структура реферату містить такі елементи: титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина (розділи, пункти і підпункти), висновки, список використаних джерел, додатки.

Титульний аркуш є першою сторінкою реферату. Зміст реферату розташовують з нової сторінки безпосередньо після титульної. До Змісту включають: вступ; послідовно перелічені назви всіх розділів, підрозділів, висновки; список використаних джерел; додатки.

У вступі обґрунтовують актуальність обраної теми, оцінюють стан дослідження наукової проблеми, формулюють мету і визначають завдання реферату, дають короткий загальний огляд наявної літератури і використаних джерел.

Оцінюючи стан дослідження наукової проблеми, треба коротко висвітлити ту низку відомих авторів наукових уявлень, яка склалася в науці з цієї проблеми.

У короткому огляді літератури і джерел, з якими автор працював, треба оцінити їхню корисність, доступність, висловити своє ставлення до їхнього змісту.

Зміст реферату має відповідати його темі, меті і завданням. У розділах основної частини необхідно послідовно розкрити всі передбачені планом питання, обґрунтувати, пояснити основні положення, підкріплюючи їх конкретними прикладами і фактами, формулювати думки чітко, просто, правильно і недвозначно. Текст має бути логічно структурований.

У рефераті треба висловлювати своє ставлення до того, що викладається. Всі міркування потрібно аргументувати. Варто прагнути, щоб виклад матеріалу був виразним і літературно грамотним, уникати повторень.

Висновки – самостійна частина реферату, в якій потрібно висвітлити такі аспекти: оцінити ступінь досягнення мети і виконання завдань роботи; перерахувати і стисло охарактеризувати відомі наукові підходи досліджених проблеми, а також виділення нових аспектів, дискусійних питань, що підлягають подальшому вивченню; визначити, що є

цінним у реферованих роботах, що вимагає додаткового аналізу й уточнення, а що викликає сумніви.

Варіант 3

Розроблення складника навчально-методичного забезпечення викладання навчальної дисципліни у розрізі спеціальності 032 Історія та археологія.

Аспірантам необхідно розробити один складник (робочу програму, різнорівневі тестові завдання, перелік завдань самостійної роботи тощо) навчально-методичного забезпечення викладання навчальної дисципліни у розрізі спеціальності 032 Історія та археологія.

10. Методи навчання

Словесні (лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), семінари, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж), наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація); індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні, аналогії; репродуктивні, пошукові, дослідницькі; самостійна робота аспірантів, мікровикладання, робота з книгою, виконання індивідуальних навчальних проєктів; навчальні дискусії.

Словесні, наочні, пояснення педагога й організації самостійної роботи аспірантів, підготовки аспірантів до вивчення матеріалу, що передбачає підвищення інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; вивчення нового матеріалу; конкретизації й поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного інтересу; контролю й оцінки результатів навчання, опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи, організації діяльності аспірантів, стимулювання діяльності, наприклад, конкурси, змагання, ігри, заохочення й інші методи перевірки й оцінки знань.

Репродуктивний метод. Ідеться про застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам – в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладу. Використовуючи будь-які джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Аспіранти стають ніби свідками і учасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий, або евристичний метод. Його суть – організації активного пошуку розв'язання висунутих викладачем (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом викладача, або на основі евристичних програм і вказівок. Такий метод, один з різновидів якого є евристична бесіда, – перевіреним способом активізації мислення, спонукання до пізнання.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу аспіранти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше.

Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують та реалізують науковий пошук та набуття викладацьких навичок.

Отже, у процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності аспірантів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних технологій навчання, серед яких: лекції-діалоги (тема 1), лекції проблемного характеру (тема 3, 4). Для формування компетентностей та досягнення результатів навчання під час лекцій і практичних занять використовуються різноманітні форми та методи навчання: проблемні лекції (тема 3, 4), дискусії (тема 2), моделювання професійних ситуацій (тема 3 – тема 7), робота в малих групах (тема 5, 6), індивідуальна робота під час виконання завдань самостійної роботи (тема 1 –тема 8).

11. Методи контролю

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю аспірантів, усне опитування, тестовий контроль, виконання практичних завдань, мікрвикладання, самоконтроль, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

12. Критерії оцінювання результатів навчання

З метою оцінювання результатів навчання в УДПУ імені Павла Тичини використовується накопичувальна (100-бальну) систему оцінювання сформованих компетентностей.

Заходи з оцінювання результатів навчання аспіранта за навчальною дисципліною включають: поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять, оцінюється сумою набраних балів; підсумковий / семестровий контроль, що проводиться у формі заліку відповідно до графіку навчального процесу аспірантів.

На практичних заняттях здобувачем третього (освітньо-наукового) рівня може бути отримано максимально 80 балів, а саме: за активну роботу на практичному занятті (max 5 балів), у тому числі мікрвикладання, розв'язування тестів, аналіз кейсів тощо та за виконання завдань самостійної роботи (max 5 балів).

Самостійна робота аспіранта з вивчення теоретичного матеріалу, виконання практичних завдань перевіряється під час аудиторних занять.

Виконання самостійного індивідуального завдання оцінюється в межах 20 балів.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень аспірантів на практичному занятті:

1. Наявність розгорнутої відповіді на теоретичні питання практичного заняття.
 2. Висунення проблеми, поєднання теоретичного матеріалу з його практичним використанням у майбутній професійній діяльності.
 3. Активна участь в обговоренні теоретичних питань на занятті.
 4. Виступ з доповіддю.
 5. Змістовність виступу, аргументованість.
 6. Культура мовлення (дикція, виділення головного, чіткість, послідовність, чистота мови тощо).
 7. Вміння вільно триматися перед аудиторією.
 8. Належне оформлення виконання практичних завдань на практичному занятті.
- Звіт за їх виконання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень аспірантів на практичних заняттях за балами:

1 бал – аспірант бере участь в обговоренні питань практичного заняття, але немає розгорнутої відповіді на всі питання, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення теми, не дотримується культури мовлення.

2,0 бали – аспірант бере участь в обговоренні питань практичного заняття, однак має розгорнуту відповідь на 1–2 питання, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення теми, не дотримується культури мовлення.

3,5 бали – аспірант бере активну участь в обговоренні питань практичного заняття, має елементарні, фрагментарні уявлення про об'єкт вивчення теми, працює в команді, але повної розгорнутої відповіді на всі питання практичного заняття немає, не завжди дотримується культури мовлення.

4,0 бали – аспірант правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, бере активну участь в обговоренні питань практичного заняття, вміє працювати в команді,

дотримується послідовності у викладенні матеріалу. Разом з тим, у відповіді допускає неточності, окремі відповіді на питання практичного заняття відсутні, відчуває скованість перед аудиторією, допускає порушення правил ділового мовлення.

4,5 бали – аспірант добре володіє вивченим матеріалом у межах програми, застосовує знання під час вирішення практичних завдань, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією, має розгорнуті відповіді на всі питання практичного заняття, бере активну участь у командній роботі, в обговоренні питань заняття та виступає з доповіддю.

5 балів – аспірант має розгорнуті відповіді на всі питання практичного заняття; володіє гнучкими знаннями не лише в межах вимог навчальної програми, але й використовує додаткові матеріали, аргументовано застосовуючи їх у різних ситуаціях; уміє знаходити інформацію та аналізувати її; ставити і розв'язувати проблеми, у командній роботі займає лідерські позиції; виступаючи з доповіддю на практичному занятті, вміло організовує різні види взаємодії, дискусію між учасниками практичного заняття; вільно тримається перед аудиторією; дотримується культури мовлення.

Критерії оцінювання та шкала оцінювання роботи аспірантів на практичному занятті надано у табл. 1.

Додаткову кількість балів аспірант може одержати за інші види роботи на практичному занятті (захист (презентація) за результатами виконання завдань самостійної роботи, аналіз ситуацій, тестовий контроль тощо).

Таблиця 1

Шкала оцінювання та характеристика роботи на практичному занятті

Рівень	Оцінка за традиційною системою	Кількість балів
Високий	Відмінно	5
Достатній рівень	Дуже добре	4,5
	Добре	4,0
Середній рівень	Задовільно	3,5
	Нижче задовільно	2,0
Низький	Незадовільно	1,0

Таблиця 2

Шкала оцінювання виконання практичних завдань та самостійної роботи

Рівень виконання	Оцінка за традиційною системою	Критерії оцінювання	Кількість балів
Високий	Відмінно	Аспірант дав обґрунтовані, глибокі й теоретично правильні відповіді на всі поставлені завдання; робить логічні висновки та узагальнення, демонструє здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певні питання; використовує	5

		належний інструментарій, який підтверджує обізнаність у питаннях теорії і практики викладання у закладах вищої освіти; демонструє знання законодавчих і нормативних актів України у сфері вищої освіти, методологічних й методичних аспектів викладання у ЗВО.	
Достатній	Дуже добре	Аспірант дав правильні відповіді на поставлені завдання; робить логічні висновки та узагальнення, показує здатність аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певні питання; використовує належний інструментарій, який підтверджує обізнаність у питаннях теорії і практики викладання у закладах вищої освіти; демонструє знання законодавчих і нормативних актів України у сфері вищої освіти, методологічних й методичних аспектів викладання у ЗВО, але ним допущені 1-2 незначні помилки	4,5
	Добре	Аспірант дав правильні відповіді на поставлені завдання; робить логічні висновки та узагальнення, проте, не завжди показує здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до поглядів на певні питання; використовує належний інструментарій, який підтверджує обізнаність у питаннях теорії і практики викладання у закладах вищої освіти; демонструє знання законодавчих і нормативних актів України у сфері вищої освіти, методологічних й методичних аспектів викладання у ЗВО, але ним допущені 2-3 незначні помилки	4,0
Середній	Задовільно	Аспірант володіє знанням матеріалу на рівні вимог, наведених вище, але в розкритті змісту завдань ним були допущені певні помилки, завдання виконані фрагментарно, питання пропрацьовано недостатньо глибоко, у занадто стислій формі.	3,5
Середній	Нижче задовільно	Аспірант володіє знанням матеріалу проте, в розкритті змісту завдань ним були допущені помилки у формулюванні термінів і категорій, посиланні на конкретні приклади тощо; завдання виконані не в повному обсязі, поверхово та недостатньо глибоко, у занадто стислій формі; відповідь містить зайвий матеріал, що не відповідає змісту завдань.	2,0
Низький	Незадовільно	Аспірантом у розкритті змісту завдань були допущені суттєві помилки; завдання викладені поверхово або аспірант зовсім не виконав поставлених завдань.	1,0

Таблиця 3

Шкала оцінювання різних видів ІНДЗ (варіант 1, 3)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	18–20	Відмінно
Достатній	15–17	Добре
Середній	12–14	Задовільно
Низький	0–11	Незадовільно

Таблиця 4

Критерії оцінювання ІНДЗ (варіант 2)

№п/п	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження.	2 бали
2.	Повнота розкриття теми.	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел.	2 бали
4.	Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	2 бали
5.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Логічність і послідовність викладення матеріалу	2 бали
6.	Самостійний і творчий підхід до аналізу досліджуваної проблеми	2 бали
7.	Обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2 бали
8.	Аналіз та посилання на першоджерела	2 бали
9.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи, якість оформлення (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаних джерел)	1 бали
10.	Доказовість і ґрунтовність висновків	2 бали
11	Своєчасність здачі ІНДЗ	1 бал
Разом		20 балів

Таблиця 5

Критерії оцінювання результатів навчання (знань, умінь, навичок та компетентностей)

Рівень, шкала ECTS, бали	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички, набуті компетентності
Високий, А, 90 – 100, відмінно	Аспірант має глибокі, міцні і системні знання, сформовані навички щодо теоретичних засад та практики викладання у вищій школі, вміє синтезувати знання по окремих темах; використовує здобуті знання і вміння в	Аспірант самостійно орієнтується в потоці інформації з дисципліни; здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. Має навички викладання у вищій школі, складання конспекту занять аналізу першоджерел, написання фрагментів занять та документів з

Рівень, шкала ECTS, бали	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички, набуті компетентності
	нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь аспіранта відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	організації освітньої діяльності, а також навички науково-дослідної роботи. При підготовці до практичних занять аспірант дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Достатній В, С, 75 – 89; дуже добре, добре	Аспірант знає і може самостійно визначити зміст роботи, що пов'язана з викладанням у ЗВО, може синтезувати знання по окремих темах, давати точні формулювання. Аспірант може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Аспірант самостійно виконує завдання, передбачені програмою дисципліни, володіє базовими навичками викладання та розроблення фрагментів занять, може самостійно скласти коментар, обґрунтувати творче застосування основних положень змісту дисципліни у майбутній професійній діяльності, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату. При виконанні завдань практичних занять аспірант може самостійно виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки.
Середній, Д, Е, 60– 74, задовільно, нижче задовільно	Аспірант відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення; допускає неточні і не повні відповіді, не чітко їх формулює, робить окремі помилки у відповіді, але може їх усунути під керівництвом викладача, недостатньо володіє термінологією.	Аспірант може виконувати найпростіші завдання, але не спроможний самостійно висвітлити теоретичні та практичні засади викладання у вищій школі; робить висновки, але не розуміє матеріал достатньою мірою.
Низький, Fх. F 1 – 60, незадовільно	Відповідь аспіранта при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про методiku викладання у вищій школі. У відповіді цілком відсутня самостійність. Аспірант знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення.	Аспірант знає основні положення, однак допускає істотні помилки, невпевнено, з великими утрудненнями виконує практичні завдання.

13. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Денна форма

Поточний контроль, у т.ч. самостійної роботи						ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				20	100
т1	т2	т3	т4	т5	т6		
10	10	10	10	20	20		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90–100	зараховано
82–89	
75–81	
69–74	
60–68	
35–59	незараховано з можливістю повторного складання
1–34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Основна:

1. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПШ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПШ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
2. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник / [рец.: Г. С. Тарасенко, А. І. Анцибор]. – Київ : КНТ, 2019. – 223 с.
3. Малихін О. В., Павленко І. Г., Лаврентьєва О. О., Матукова Г. І. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник : [рек. МОН України] / МОН України. – Київ : КНТ, 2017. – 261 с.
4. Методика викладання у вищій школі: навчально-методичний посібник [уклад. О. Л. Кірдан, О. П. Кірдан]. Умань: Візаві, 2021. – 198 с.
5. Навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» для третього (освітньо-наукового рівня) освітньої програми «Історія та археологія» / укладач: Кірдан О.Л. Режим доступу: <https://moodle.dls.udpu.edu.ua/course/view.php?id=8288>
6. Паламарчук О. Викладання в університеті на засадах лідерства: навч. посіб. К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с. URL: https://ihed.org.ua/wpcontent/uploads/2018/09/vikladannya_v_Univers_na_zasadah_liderstva_Palamarchuk.O_2016_40c.pdf
7. Сучасна лекція: методика підготовки і проведення навч. посібник / О.І. Безлюдний, О.М. Коберник, О.Л. Кірдан та ін. – Умань: Візаві, 2017. – 118 с.

Допоміжна

1. Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду гуманізації вищої освіти як засобу забезпечення її якості: аналітичні матеріали (частина II) (препринт) / Авт.: О. Воробйова, М. Гриценко, В. Луговий, О. Слюсаренко, А. Ставицький, Ж. Таланова, В. Ткаченко / За ред. В. Лугового, Ж. Таланової. – К.: ІВО НАПН України, 2016. – 111 с.
2. Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду інтернаціоналізації вищої освіти на основі культурно-гуманітарних стратегій (частина II): препринт (аналітичні матеріали) / Л. Горбунова, М. Дебич, В. Зінченко, І. Степаненко, О. Шипко / За ред. І. Степаненко. – К.: ІВО НАПН України, 2016. – 144 с.
3. Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду розвитку інституційного потенціалу університетів у контексті глобального лідерства (частина II): препринт (аналітичні матеріали) / Авторський колектив: О. Боднарук, І. Драч, С. Калашнікова, О. Коваленко, С. Курбатов, Н. Невмержицька, О. Паламарчук, І. Прохор, В. Рябченко, Л. Червона, О. Щербакова; за заг. ред. С. Калашнікової. – Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2016. – 110 с.
4. Артикуца Н. В. Інноваційні методики викладання дисциплін у вищій юридичній освіті. – НаУКМА. – URL: <http://www.ekmair.ukma.edu.ua/>
5. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К.: Вересень, 1996. – 129 с.
6. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
7. Галузинський В. М., Євтух М. Б. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні. – К., 1995. – 168 с.
8. Глосарій. НАЗЯВО. Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/01/Глосарій.pdf>
9. Гончаренко С. У. Методика як наука. – Київ – Хмельницький, 2000. – 30 с.
10. Гуманізація вищої освіти як засіб забезпечення її якості в Україні: методичні рекомендації / Авт.: О. Воробйова, М. Гриценко, В. Луговий, О. Слюсаренко, А. Ставицький, Ж. Таланова, В. Ткаченко / За ред. В. Лугового, Ж. Таланової. – К.: ІВО НАПН України, 2016. – 117 с.
11. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. – К.: Академвидав. – 2004. – 334 с.
12. Докторська підготовка у світі та Україні: монографія / Таланова Ж.В.– К. : Міленіум, 2010. – 476 с.
13. Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні: методичні рекомендації / Л. Горбунова, М. Дебич, В. Зінченко, І. Сікорська, І. Степаненко, О. Шипко / За ред. І. Степаненко. – К.: ІВО НАПН України, 2016. – 158 с.
14. Кірдан О.Л. Електронні ресурси у викладанні та навчанні історії педагогіки. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія. 2020. № 16. С. 44–53 DOI: 10.18372/2411-264X.16.14679 URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/14679>
15. Кірдан О.Л., Пенькова О.Г. Методика викладання у вищій школі - фундаментальний складник підготовки доктора філософії. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. 71. Т. 2. С. 96 –100. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.71-2.17> URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/71/part_2/19.pdf
16. Komisarenko N., Kudla M., Kirdan O. Transformation of the quality assurance system of higher education in Ukraine /N. Komisarenko, M. Kudla, O. Kirdan// 12th annual International Conference of Education, Research and Innovation. 11-13 November, 2019. Seville, Spain. – pp. 10289-10295 ISBN: 978-84-09-14755-7, ISSN: 2340-1095 DOI: 10.21125/iceri.2019.2513/ (Web of Science)

(<https://library.iated.org/view/KOMISARENKO2019TRA>;

<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000530212400043>)

17. Kirdan O., Romanova V., Prokopov S., Bilyk N. & Tsisaruk I. Innovative approaches in the organization of independent work of applicants for higher education in the conditions of information educational environment. *Laplage Em Revista*, 2021, 7(3A), p. 480-488. <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202173A1442p.480-488> (Web of Science) (<https://laplageemrevista.editorialaar.com/index.php/lpg1/article/view/1442>); <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000695385600012>)

18. Kirdan O. Professional development of university teachers in conditions of Ukraine's integration into the European higher education area/SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I, May 22th -23th, 2020. 397-407 *Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija*, 2020 <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol1.5070>

19. Кірдан О.Л., Кірдан О.П. Формування soft skills здобувачів вищої освіти в освітньому процесі закладу вищої освіти. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань : ВПЦ Візаві, 2021. 2 (6), С. 152–160. DOI: [https://doi.org/10.31499/2706-6258.2\(6\).2021.248144](https://doi.org/10.31499/2706-6258.2(6).2021.248144)

20. Кірдан О.Л., Кірдан О.П. Педагогічна складова освітньо-наукових програм підготовки доктора філософії. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 4 (137), Одеса, 2021. С. 68–74. <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2021-4-9>.

21. Коберник О.М. Креативні технології навчання. – Умань: ФПЦ Жовтий, 2016. – 270 с.

22. Концепція та методологія реалізації науково-дослідницької діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу університетів : монографія / авт. : О.І. Бульвінська, Н.О. Дівінська, Н.О. Дяченко, О.В. Жабенко, І.О. Линьов, Ю.А. Скиба, Г.П. Чорнойван, О.Г. Ярошенко ; за ред. О.Г. Ярошенко. – К. : Інститут вищої освіти НАПН України, 2016. – 178 с.

23. Культурно-гуманітарні стратегії розвитку університетської освіти в умовах динамічних суспільних трансформацій: Монографія / Л.С. Горбунова, М.А. Дебич, В.В. Зінченко, І.М. Сікорська, І.В. Степаненко, О.М. Шипко / За ред. І.В. Степаненко. – К.: ІВО НАПН України, 2018. – 226 с.

24. Механізми реалізації ефективного врядування в університетах України в умовах євроінтеграції: методичні рекомендації / І. Драч, С. Калашнікова, О. Паламарчук, В. Рябченко, Л. Червона; за ред. С. Калашнікової. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2019. – 93 с.

25. Національний освітньо-науковий глосарій. – К.: Тов «КОНВі прінТ», 2018. – 524 с.

26. Оптимальні шляхи та моделі розвитку інституційного потенціалу університетів в контексті глобального лідерства: методичні рекомендації / Авторський колектив: О. Боднарук, І. Драч, С. Калашнікова, О. Коваленко, С. Курбатов, Н. Невмержицька, О. Паламарчук, І. Прохор, В. Рябченко, /Л. Червона. За заг. ред. С. Калашнікової. – К: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2016. –100 с.

27. Оптимізація циклу соціально-гуманітарних дисциплін у вищій освіті України в контексті євроінтеграції: монографія / авторський колектив: Г.В. Онкович (керівник), Б.А. Воронкова, М.А. Дебич, Н.М. Дем'яненко, Н.О. Дівінська, В.Я. Карачун, В.І. Кобченко, Г.В. Лесик, І.М.Мельникова, А.В. Морозова, О.М. Олексюк, О.А. Щербакова.; За заг. ред. Г.В. Онкович. – К., 2014. – 326 с.

28. Оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: методичні рекомендації / Авт.: О. Воробйова, М. Дебич, В. Луговий, О. Оржель, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, К. Трима; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ: Ін-т вищої освіти НАПН України, 2019. – 125 с.

29. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельюк, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 495 с.
30. Перспективні освітні технології : Навч.-метод. посібник. / За ред. Сизоненко Г. С. – К. : Гопак, 2000. – 560 с.
31. Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні: монографія / Колектив авторів: Бугров В., Гожик А., Жданова К., Зарубінська І., Захарченко В., Калашнікова С., Козієвська О., Линьова І., Луговий В., Оржель О., Рашкевич Ю., Таланова Ж., Шитікова С.; за заг. ред. В. Лугового, С. Калашнікової. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети» , 2014. – 156 с.
32. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі: Монографія / За заг. ред. В.П. Андрущенка, В.І. Лугового. – К.: «Педагогічна думка», 2011. – 260 с.
33. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : монографія / Ю. М. Рашкевич. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 168 с.
34. Реалізація науково-дослідницької діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу університетів / Н.О. Дівінська, Н.О. Дяченко. – К.: Інститут вищої освіти НАПН України, 2016. – 27 с.
35. Розвиток інституційного потенціалу університетів у контексті глобального лідерства: монографія / Авторський колектив: Є. Балджи, І. Драч, С. Калашнікова, О. Коваленко, С. Курбатов, Н. Невмержицька, О. Паламарчук, В. Рябченко, Л. Червона; за заг. ред. С. Калашнікової. – Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. – 205 с.
36. Світоглядні пріоритети гуманізації вищої освіти: монографія / авт.: О.П. Воробйова, М.В. Гриценко, В.І. Луговий, О.Ю. Оржель, О.М. Слюсаренко, А.В. Ставицький, Ж.В. Таланова, В.П. Ткаченко, К.А. Трима; за ред. В.І. Лугового, Ж.В. Таланової. – К.: Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. – 229 с.
37. Слепхань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К.: НПУ, 2000. – 210 с.
38. Стратегії вищої освіти в умовах інтернаціоналізації для стійкого розвитку суспільства: методичні рекомендації / В. Зінченко, Л. Горбунова, С. Курбатов, Ю. Мелков; за ред. В. Зінченка; макет та редактування О. Шипко. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2019. 107 с.
39. Теоретичні основи і технологія професійного розвитку науково-педагогічних працівників університетів в умовах інтеграції вищої освіти і науки : препринт (аналітичні матеріали) ; у 2-х частинах / Авторський колектив: Н. Дівінська, Н. Дяченко, О. Жабенко, І. Регейло, Ю. Скиба, Г. Чорнойван, О. Ярошенко ; за ред. О. Ярошенко. – К. : Інститут вищої освіти НАПН України, 2018. – Ч. 2. – 105 с.
40. Теоретико-методологічні засади модернізації змісту гуманітарної освіти у вищій школі України: Монографія / К.Є. Балабанова, Н.М. Дем'яненко, Н.О. Дівінська та ін.; За заг. ред. Г.В. Онкович. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 282 с.
41. Теоретичні основи і технологія професійного розвитку науково-педагогічних працівників університетів в умовах інтеграції вищої освіти і науки методичні рекомендації Авторський колектив Н. Дівінська, Н. Дяченко, О. Жабенко, І. Регейло, Ю. Скиба, Г. Чорнойван, О. Ярошенко ; за ред. О. Ярошенко. – К. Інститут вищої освіти НАПН України, 2018. – 72 с.
42. Теоретичні основи і технологія професійного розвитку науково-педагогічних працівників університетів в умовах інтеграції вищої освіти і науки : препринт (аналітичні матеріали) ; у 2-х частинах / Авторський колектив: О. Бульвінська, Н. Дівінська, Н. Дяченко, О. Жабенко, І. Линьова, Ю. Скиба, Г. Чорнойван, О. Ярошенко ; за ред. О. Ярошенко. – К. : Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. – Ч. 1. – 131 с.

Періодичні видання УДПУ імені Павла Тичини

1. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. URL: <http://znp.udpu.edu.ua/>
2. Проблеми підготовки сучасного вчителя. URL: <http://psv.udpu.edu.ua/>
3. Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/2706-6258>

Нормативні документи:

1. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%20na%20hrupu%20profesiy_Vykladachi%20zakladiv%20vyshchoyi%20osvity_25.03.pdf

15. Інформаційні ресурси

Поглиблюють інформацію про особливості викладання та організацію освітнього процесу у ЗВО матеріали, розміщені на офіційних сайтах:

1. Аспірантам, докторантам, науковим керівникам (консультантам). Факультет соціальної та психологічної освіти УДПУ імені Павла Тичини. URL: <https://fspo.udpu.edu.ua/>
2. Аспірантура та докторантура. Факультет соціальної та психологічної освіти УДПУ імені Павла Тичини. URL: <https://fspo.udpu.edu.ua>
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України. URL: <http://www.library.edu-ua.net/id/485/>
4. Електронна бібліотека НАПН України. URL: lib.iitta.gov.ua
5. Міністерство освіти і науки України. URL: mon.gov.ua
6. Національна академія наук України. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>
7. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського. URL: www.nduv.gov.ua
8. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/>
9. Неформальна освіта. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти УДПУ імені Павла Тичини. URL: <https://is.gd/IjO2Ju>
10. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. URL: <http://udpu.edu.ua>

Веб-ресурси

1. <https://scholar.google.com/>
2. <https://www.scopus.com/home.uri>
3. <https://www.webofknowledge.com>